

2. Діяльність громадських організацій у 2016 році. Статистичний бюлетень / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publpolit_u.htm

*Горбунова Ганна Сергіївна, студентка
Науковий керівник: Сторожук О.В.,
к.е.н., доцент кафедри митної справи
Університет ДФС України*

МИТНИЙ РИЗИК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Категорія «митний ризик» є порівняно новою в науці, оскільки її широке використання розпочалося лише на початку 2000-х рр. Саме з метою більш детального дослідження даного поняття, доцільно здійснити аналіз митної наукової літератури для уточнення визначення даної категорії (у табл. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «митний ризик» у науковій літературі

Автор	Визначення
Пісной П.	вірогідність реалізації певної митної загрози, із прогнозованим або не прогнозованим можливим збитком, а також її можливих наслідків у митній галузі[1]
Терещенко С.	ймовірність наявності контрабандних товарів або порушень митних правил під час здійснення процедур митного контролю та митного оформлення вантажів[2]
Савунова Т.	ймовірність (загроза) недотримання учасниками ЗЕД і митними органами порядку ведення операцій зовнішньоекономічної діяльності, що підлягають митному регулюванню, в результаті чого наноситься шкода національній економіці у вигляді уповільнення процесу зовнішньої торгівлі (експортно-імпортного товаропотоку), недобору митних платежів до бюджету, втрати частини прибутку учасниками ЗЕД і т.д. [3]
Пашко П.	кількісна величина митного виклику у вигляді визначеної оцінки або ймовірності реалізації діючої або потенційної митної загрози в зовнішньоекономічній діяльності, митних співвідношеннях та митної галузі з погляду усвідомленої можливості виникнення митної шкоди[4]
Войцещук А.	ймовірність недотримання законодавства України з питань митної справи[5]

Аналіз вище наведених визначень дозволяє стверджувати, що всі вони за своїм змістом значно відрізняються одне від одного, хоча можна виділити декілька спільних ознак:

- кожен із зазначених підходів передбачає, що ризик – це небезпека, можливість невдачі, поразки, ймовірність або митний виклик;
- ризик, як правило, пов'язаний із виникнення митної шкоди, збитку, що наноситься національній економіці;
- ризик супроводжується недодержанням або порушенням норм митного законодавства, а також норм інших галузей законодавства.

Побудова ефективної системи управління митними ризиками неможлива без глибокого вивчення середовища їх існування та дослідження основних його властивостей, що характеризуються специфічними факторами і джерелами виникнення. Слід зауважити, що митний ризик, як явище в ризикології, має як загальні властивості, що характерні для усіх видів ризику (невизначеність, конфліктність, альтернативність, оцінка небезпеки та ін.), так і специфічні (ймовірність недотримання норм митного законодавства, індикатори ризику, адекватні форми та обсяг контролю та ін.). Без чіткого розмежування цих властивостей досить важко забезпечити ефективний процес управління ними.

Зауважимо, що в науковій літературі виділяють різні підходи до класифікації факторів ризику залежно від певних класифікаційних ознак. Найбільш вдало класифікаційні ознаки факторів ризику, що застосовуються в митній сфері, сформулювала Гупанова Ю., а саме:

- класифікацію за критерієм об'єктивно-суб'єктивного характеру факторів ризику. До об'єктивних відносять фактори, які виникають незалежно від дій працівників митниць (зміна товаропотоку, митного законодавства та ін.). Суб'єктивні фактори породжуються ненавмисними (або навмисними) діями осіб, що здійснюють митні процедури (корупція та ін.);

- класифікацію за критерієм можливості прогнозування факторів ризику. За цією ознакою фактори можна поділити на передбачувані та непередбачувані. Передбачувані можна визначити з помилкою в допустимих межах, виходячи з досвіду або з використанням методів наукового прогнозування. Непередбачувані фактори виникають несподівано, і на них часто буває важко знайти адекватну відповідь. - класифікацію за критерієм видимості факторів ризику. За цією ознакою фактори поділяються на явні (видимі) і приховані (латентні). Явні - реально існуючі, очевидні фактори (зміна обсягів і напрямків товаропотоку, нестабільність митного законодавства та ін.). Приховані - існують в замаскованому вигляді, їх важко оцінити (неповнота інформації щодо задуму і намірів учасників ЗЕД та ін.);

- класифікацію за критерієм приналежності факторів ризику. За цією ознакою їх поділяють на внутрішні і зовнішні. Внутрішні чинники є результатом діяльності працівників усіх рівнів митниць, якості управління та

прийняття рішень, планування, досконалості технологічних процесів тощо. Зовнішні фактори виникають за межами організації, це так звані фактори її зовнішнього середовища [7].

Отже, різноманітність ризиків, які присутні в повсякденному житті та різних сферах економіки, вимагає їх видової класифікації, яка існує в усіх галузях знань. Сьогодні практично в кожному джерелі, що висвітлює питання теорії ризику, наводиться один з варіантів класифікації ризиків. Запропонована класифікація митних ризиків, в основу якої покладено фактори та джерела ризику, дозволить здійснити більш зважений підхід до аналізу митного ризику з метою мінімізації його негативного впливу на економічну безпеку держави.

Список використаних джерел

1. Пісной П. Державна митна служба України на шляху аналізу та управління митними ризиками / П. Пісной // «Ефективність державного управління»: Збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 18/19. – С. 344-353
2. Терещенко С. Митний контроль. Алгоритм аналізу факторів ризику під час митного контролю. Основні методи шахрайства під час транзиту / С. Терещенко // Вісник Академії митної служби України, 2000. – №3. – С.3–12.
3. Савунова Т. Совершенствование методики управления таможенными рисками [Электронный ресурс] / Т. Савунова // Мытня і знешнеэканамічная дзейнасць. – 2010. – Режим доступа: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/35594/1/savunova_2010_1_CA_issues.pdf
4. Пашко П. В. Понятійний апарат системи забезпечення митної безпекоспроможності / П. В. Пашко // Актуальні проблеми економіки. Економіка та управління національним господарством. - №4 (94). – 2009. – С. 62-68.
5. Войцещук А. Д. Регулювання митної справи : підручник / за заг. ред. Войцещука А. Д. – Хмельницький : Видавництво ІНТРАДА, 2007. - 312 с.
6. Комаров О. В. Митний ризик як ключовий елемент механізму державного ризик- менеджменту в митній галузі [Електронний ресурс] / О. В. Комаров. - Режим доступу: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/35594/1/savunova_2010_1_CA_issues.
7. Гупанова Ю. Е. Учет неопределенности и риска при управлении качеством таможенных услуг / Ю. Е. Гупанова // Вестник МГОУ. Серия «Экономика». - 2012. – No 2. – С. 55–62.